

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ЦЕНТР «ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНО-
ПРАВОВИХ ТА ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА
ЯРЕМЕНКА»
ДУ «УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ» (ЧЕХІЯ)
ВАРШАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ПОЛЬЩА)
СТАМБУЛЬСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ТУРЕЧЧИНА)

МОЛОДЬ ТА МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

21 червня 2024

Київ 2024

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол № 2 від 19 вересня 2024 року)*

Редакційна колегія:

К. Захаренко, доктор політичних наук, доцент;
І. Рашковська, кандидат психологічних наук;
Р. Драпушко, кандидат філософських наук, доцент;
С. Болтівець, доктор психологічних наук, професор;
О. Сіра, кандидат філософських наук;
Ю. Шевцова, кандидат наук з державного управління.

**МОЛОДЬ ТА МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ** [Електронний ресурс]: збірник матеріалів Міжнародної
науково-практичної конференції (21 червня 2024 р.)/ Київ: УДУ імені Михайла
Драгоманова, 2024. 127 с. PDF-формат.

Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Молодь та молодіжна політика в Україні в умовах воєнного стану» містить короткий зміст результатів наукових досліджень молодих та досвідчених дослідників, що стосуються молоді та молодіжної політики за умов військової агресії російської федерації проти України.

Матеріали зацікавлять науковців, викладачів, представників органів державного управління та органів місцевого самоврядування, здобувачів вищої освіти, аспірантів, а також тих, хто цікавиться питаннями становища молоді, молодіжної політики та молодіжної роботи в Україні.

Матеріали подано в авторській редакції. Відповідальність за достовірність викладеного матеріалу, автентичність цитат, вірність посилань несуть автори матеріалів, а також (для аспірантів) наукові керівники.

© *Автори публікацій, 2024*
© *Український державний університет*
імені Михайла Драгоманова, 2024

Анастасія Антонюк / Anastasiia Antoniuk
*кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач відділу політико-правового аналізу
процесів деокупації та реінтеграції тимчасово
окупованих територій НДЦ «Інститут
соціально-правових та політичних
досліджень імені Олександра Яременка»
УДУ імені Михайла Драгоманова,
(м. Київ, Україна)*

Сергій Вилков/Sergii Vylkov
*старший науковий співробітник НДЦ «Інститут
соціально-правових та політичних
досліджень імені Олександра Яременка»
УДУ імені Михайла Драгоманова,
(м. Київ, Україна)*

ОСОБЛИВОСТІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Постійну актуальність молодіжної проблематики важко переоцінити. Досвід останніх десятиліть переконливо доводить, що політичних і економічних успіхів досягають саме ті держави, які приділяють підвищену увагу молоді та молодіжній політиці. Вагомий вклад у дослідження становлення системи правового захисту молоді внесли українські вчені М. Перепелиця, М. Головенько, М. Головатий, Є. Бородін та багато інших науковців і дослідників.

Станом на сьогодні актуальним для дослідження залишаються теоретичні аспекти нормативно-правового регулювання державної молодіжної політики з метою удосконалення системи функціонування вітчизняної молодіжної політики, методів та інструментів її реалізації, приведення у відповідність до європейських стандартів, спрямування її розвитку на засадах державно-приватного партнерства, а особливо, коли в країні оголошено воєнний стан.

В Україні політика в сфері молоді формується та реалізується через:

– прийняття законодавчих актів, указів Президента України, постанов Кабінету міністрів України, розпоряджень голів обласних та районних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування;

– щорічне проведення у Верховній Раді України слухань стану реалізації молодіжної політики та становище молоді, підготовки доповіді з цього питання Президенту України та Верховній Раді України;

– організацію роботи в органах державної влади та структурних підрозділах обласних, районних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, які реалізують молодіжну політику на місцях;

– організацію роботи та створення соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та підготовки соціальних фахівців;

– розроблення та впровадження місцевих цільових комплексних молодіжних програм.

Реалізація державної молодіжної політики в Україні в частині соціального становлення та розвитку молоді здійснюється через Закон України «Про охорону дитинства» № 2402-III від 26.04.2001 р. [1] – формуються та регулюються правові засади захисту прав та інтересів неповнолітньої молоді віком від 14 до 18 років, Законом України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» № 2558-III від 21.04.2001 р. [2] регулюється соціальна робота з молоддю, яка перебуває у складних життєвих обставинах. Проте умови воєнного стану в Україні диктують і нові нормативні документи, що регулюють вказаний напрям.

Три роки тому за поданням Комітету з питань молоді і спорту Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про основні засади молодіжної політики» [3], який надав українській молоді, молодіжним та громадським організаціям, іншим суб'єктам молодіжної роботи нові інструменти та можливості для участі у формуванні та реалізації молодіжної політики. Закон так і не запрацював на повну міць через різні підходи з боку Міністерства фінансів України та Міністерства молоді та спорту України до його реалізації. Залишились не ухваленими всі підзаконні акти, передбачені вказаним Законом.

Безперечно, потрібно враховувати обмеженість ресурсів держави під час воєнного стану, але, оскільки українські юнаки і дівчата зараз перебувають у перших рядах захисників України, маємо розширювати можливості молоді керувати своєю державою, відновлювати її після Перемоги.

Як вже зазначалось, щороку, у Верховній Раді України проводяться слухання стану реалізації молодіжної політики та становище молоді. У 2024 році такі слухання відбуваються через три роки після ухвалення Закону України «Про основні засади молодіжної політики». Це дає змогу проаналізувати як саме Закон, що розроблявся та доопрацьовувався спільно з усією молодіжною спільнотою, працює на практиці.

В цьому плані вчасно надійшла пропозиція програми USAID Рада «Наступне покоління» та Вестмінстерської фундації за демократію про проведення аналізу практики застосування та ефективності його положень відповідно до методики пост-законодавчого контролю, яку започаткували у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії.

Закон України «Про основні засади молодіжної політики» потребує змін. По-перше, після двох років повномасштабної війни значна кількість молоді виїхала за межі України. Тому держава має вживати заходів щодо сприяння поверненню молоді в Україну, як під час дії воєнного стану, так і після Перемоги. Можливо це також має бути відображено у тексті Закону. Також заслуговує на увагу пропозиція, що міститься у матеріалах моніторингу, щодо включення до розділу VI Закону України «Про основні засади молодіжної політики» норм щодо додаткових заходів підтримки молоді та розширення гарантій прав молоді, зокрема з надання психологічної допомоги, надання підтримки та допомоги для молоді, яка втратила батьків та близьких родичів у зв'язку із повномасштабним вторгненням російської федерації тощо.

Суб'єктами молодіжної роботи та представниками місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування було надано позитивну оцінку ефективності положень Закону з огляду на запровадження ним широкого спектру інструментів для участі суб'єктів молодіжної роботи у формуванні та

реалізації молодіжної політики, закріплення обов'язків держави у сфері молодіжної політики, визначення основних засад утворення і діяльності молодіжних та дитячих громадських об'єднань, здійснення молодіжної роботи, закріплення особливостей реалізації окремих прав молоді.

Проведений аналіз ефективності положень Закону дозволив встановити і недоліки практичного застосування положень Закону, а саме: недостатність фінансування молодіжних програм, відсутність системного підходу до роботи з молоддю на місцевому рівні, кадрові проблеми, необхідність включення додаткових заходів підтримки молоді, пов'язаних із наслідками повномасштабного вторгнення російської федерації.

Всі категорії опитаних осіб підтримують потребу посилення фінансування молодіжної політики та запровадження додаткових заходів підтримки молоді, проте, з огляду на повномасштабне вторгнення російської федерації та пов'язану із цим критично важливу необхідність направлення коштів на оборонні потреби держави, серед більшості опитаних присутня думка щодо недоцільності спрямування в умовах воєнного стану коштів державного та місцевого бюджетів на надання грантів суб'єктам молодіжної роботи, утримання та функціонування Українського молодіжного фонду, оскільки необхідні витрати можуть бути профінансовані за рахунок залучення коштів міжнародної допомоги партнерів. Вже після закінчення війни респонденти очікують збільшення фінансування молодіжної політики та перенесення уваги з оборонних потреб на молодь.

Список використаних джерел:

1. Про охорону дитинства : Закон України від 26.04.2001 р. № 2402-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>
2. Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю : Закон України від 21.04.2001 р. № 2558-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14#Text>
3. Про основні засади молодіжної політики : Закон України від 27.04.2021 р. № 1414-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text>

Анастасія Антонюк / Anastasiia Antoniuk
кандидат юридичних наук, доцент,